

Notranji konflikt v uniji avtnih delavcev se poostril

Suspendirani člani eksekutivnega odbora namestajo sklicati konvencijo, ki naj bi strmoglavila režim predsednika Martina, "ker se poslužuje diktatorskih metod pri zatiranju opozicije." Martinovi pristaši prevzeli kontrolo nad krajevnimi unijami. Lewis skuša poravnati spor

Milwaukee, Wis., 18. jul. — Hall, suspendirani podpredsednik unije združenih avtnih delavcev, je naznanil, da bodo v prihodnjih tednih konvencijo, za katero pa je napovedal, da bo ta konvencija dokazala, da 85 od 100 članstva nasprotuje Homerju Martinu, predsedniku unije, ki je pred nekaj tedni suspendiral štiri podpredsednike tajnika-blagajnika G. F. Ad-

Hall je govoril pred člani krajevnih avtnih unij, ki ima po Hallu s Allis-Chalmers Co. Zadnja sobota so Martinovi pristaši v glavni stan te unije uspešno vse rekorde ter \$300.000. Hall je govoril pred člani krajevnih avtnih unij, ki ima po Hallu s Allis-Chalmers Co. Zadnja sobota so Martinovi pristaši v glavni stan te unije uspešno vse rekorde ter \$300.000. Hall je govoril pred člani krajevnih avtnih unij, ki ima po Hallu s Allis-Chalmers Co. Zadnja sobota so Martinovi pristaši v glavni stan te unije uspešno vse rekorde ter \$300.000.

Christoffel se je potem obrnil na distriktnega pravdnika J. Steffsa s pozivom, naj izaretacijska povelja za Martinove pristaje, ki so udarli v uradi. Od Steffsa je potem dobil povelja, da bo on zahteval povelja od onih, ki so sodelovali v uradi.

Hall je na shodu članov milwaukee avtnih unij silovito nasilno Martina. Dejal je, da se poslužuje diktatorskih in gangeskih metod v boju proti organizaciji opoziciji, da se vzdrži na milu.

Detroit, Mich., 18. jul. — Claseskive avtnih unije so naznanili, da so prevzeli kontrolo nad tremi krajevnimi unijami, so se uprle avtoriteti Homerj Martina, predsednika unij združenih avtnih delavcev. Te unije so v Milwaukeeju, Wis., Waukegonu, Mich., in Tarrytownu, N. Y.

Akcija je posledica konflikta, ki je zavzel resen značaj, ko je Martin suspendiral štiri podpredsednike in tajnika-blagajnika. Suspendirani podpredsedniki so Ed Hall, Richard Frankenstein, Wyndham Mortimer in Walter N. Wells.

Detroit, Mich., 18. jul. — Notranji spor v avtni uniji bo razlošen v rešitev Johnu L. Lewisu, načelniku Odbora za industrijsko organizacijo, v kateri je unija vključena. Predsednik krajevnih unij v Detroitu, ki podpirajo Martina, bodo naredo konferenci z Lewisom v Washingtonu. Zadnji teden so se glasili v njegovem uradu suspendirani člani eksekutivnega odbora in predstavniki nekaterih krajevnih unij v Michiganu in Ohiju in apelirali nanj, naj preneha v konflikt.

rije ubiti v eksploziji olja
Wellsville, N. Y., 18. jul. — Unije so bili ubiti in okrog petdeset je bilo ranjenih, ko je eksplozija olja v shrambi ob reki Seneca in je goreča masa zala množico ljudi, ki je opazovala požar v čistilnici Sinclair Co. Čez 400 gasilcev iz vseh okoliških mest in vasi je gasilo požar v čistilnici. V tej je bilo poštanih 500 delavcev, ki pa so prešli življenje z begom, ko je prišlo ogenj.

Jetniška reforma v državi Georgiji

Jetniki izgubili verige

Atlanta, Ga., 18. jul. — Jetniška reforma, katero je priporočil v sprejetje governor E. D. Rivers v zadnjem novembru, je bila včeraj uveljavljena. Jetniki v 118 jetniških taboriščih so odvzeli verige, v katerih so bili vkovani. Zakon, ki je bil sprejet v državni zbornici, prepoveduje tako mučenje jetnikov kakor tudi pretepanje.

Samo nepopolnjetni jetniki bodo ostali za zidovjem nove državne jetnišnice, ki je bila zgrajena v Tattnalu. Za druge so postavljena posebna taborišča. Jetniki bodo gradili ceste in delali na državnih farmah, ampak ne več v okovih.

Druge provizije novega zakona določajo klasifikacijo jetnikov. Mladi zločinci bodo ločeni od starih in država bo skrbela za rehabilitacijo prvih, da postanejo koristni člani človeške družbe.

V državnih jetnišnicah je okrog 7500 jetnikov; dve tretjini teh tvorijo zamorci. Do 1. 1908 je država kovala profite, ko je oddajala jetnike v najem privatnim kontraktorjem, toda ta sistem je izzval ostre kritike, ker so kontraktorji postopali z jetniki kot s sužnji. Na pritisk z vseh strani je bil ta sistem odpravljen.

Mussolinijeva vlada v finančni stiski

Pariz, 18. jul. — Mussolinijeva vlada namerava prodati Američanom slovite slike in druge umetnine, ker rabi denar za nakup pšenice in drugih potrebščin v tujemstvu, se glasi napol uradno poročilo. Diktator odredil pregled umetnin v italijanskih muzejih. To — pravijo — je dokaz, da se Italija nahaja v resni finančni stiski.

Protizidovska kampanja v nemškem mestu

Stuttgart, Nemčija, 18. jul. — Protizidovska kampanja se je obnovila v tem mestu in naciji se poslužujejo slične taktike kakor v Berlinu v zadnjih tednih, da potisnejo žide iz gospodarskega življenja. Vse židovske trgovine so zaznamovali z napismi. Lastnike in uslužbence, ki so hoteli zbrisati napise, so naciji zrepli.

General Franco odlikoval voditelja fašistov

Burgos, Španija, 18. jul. — Fašistična Španija je počastila Nemčijo in Italijo, ko je odlikovala maršala Goeringa in grofa Ciana, italijanskega zunanjega ministra. Goering je dobil viteški red, Ciano pa je bil imenovan za viteza reda Izabele.

Češka vlada zanika nacijske obdolžitve

Berlin, 18. jul. — Dr. Vojtech Mastny, češkoslovaški poslanik v Berlinu, se je oglašil v uradu nemškega zunanjega ministra in protestiral proti poročilom v nacijskem tisku o mobilizaciji češkega vojskova ob nemški meji in gradnji barikad, kar pa je poslanik odločno zanikal.

Kanton spet tarča japonskih bomb

Kitajska trdnjava ob reki Jangtse uničena

Kanton, 18. jul. — Prebivalci mednarodne naselbine v Kantonu so včeraj opazovali japonske letalce, ko so bombardirali glavno železniško postajo in poslopja v bližini. Konzuli zunanjih držav so naznanili, da bodo vložili protest pri tokijski vladi, ker so Japonci vrgli nekaj bomb tudi na mednarodno naselbino.

Dvajset bomb je treščilo na postajo železnice, ki spaja Kanton s Hankovom, kjer je začasni sedež kitajske vlade. Naval je uprizorilo 18 letal, ki so v kratkem času vrgla veliko število bomb. Druga japonska letala so bombardirala progo te železnice pri Jingtaku.

Sanghaj, 18. jul. — Japonci poročajo, da so utihnili kitajske topniške baterije na hribu nad reko Jangtse v bližini Kiukianga ter razbili kitajsko trdnjavo. Zdaj — pravijo — bodo japonske bojne ladje lahko odplule po tej reki proti Hankovu. To mesto je oddaljeno od Kiukianga okrog 185 milj. Kitajci so priznali padeč trdnjave, zaeno pa poročajo, da je bilo 10.000 Japoncev ubitih in ranjenih v bitkah v zadnjih dveh tednih, ki so se vršile pri Kiukiangu.

Hongkong, 18. jul. — Kitajci poročajo, da je otok Namos, ki so ga zasedli zadnji teden, še vedno pod njihovo kontrolo. Ta otok leži v bližini obrežja province Kwantung, 220 milj severovzhodno od Kantona, glavnega mesta južne Kitajske.

Plemenski izgredi v Palestini se nadaljujejo

Jeruzalem, 18. jul. — Izgredi med židi in Arabci se še niso poglobili. Včeraj so spet vršili kravi spopadi, v katerih so bile tri osebe ubite in več drugih ranjenih. Od izbruha izgredov 5. julija pa doslej je bilo že čez sto židov in Arabcev ubitih in skoro tristo ranjenih.

ravnave stavke v njeni tovarni. Stavko je oklicala unija CIO pred dvema mesecema, ko je družba naznanila znižanje mezd.

VELIKA FAŠISTIČNA OFENZIVA PRI VALENCIJI

Obrambna črta španske armade pretrgana

MILICNIKI SE IZMOTALI IZ PASTI

Hendaye, Francija, 18. jul. — Fašistična armada pod poveljstvom generala Joseja Varele je včeraj pretrgala lojalistično obrambno črto v vzhodni Španiji, med Teruelom in Saguntom. To je bila največja fašistična zmaga v ofenzivi na tej fronti, ki se je pričela zadnji teden.

Obe strani sta koncentrirali veliko oboroženo silo na tej fronti. Včerajšnja fašistična zmaga je velikega pomena, ker je upornikom odprla pot pri prodiranju proti Valenciji, glavnemu španskemu mestu ob Sredozemskem morju. Ako bo prodiranje uspešno, bodo fašisti uničili komunikacijske zveze med Valencijo in Madridom.

V Barceloni, kjer je sedež španske ljudske vlade, so bili potrjeni, ko je prišla vest o fašistični zmagi. Ta je bila izvojevana na predvečer tretje obletnice izbruha civilne vojne. Manuel Azana, predsednik španske vlade, je naznanil, da bo danes, ko bo Španija stopila v tretje leto civilne vojne, govoril po radiu prebivalcem lojalistične Španije.

Španska vlada je priznala fašistično zmago, zaeno pa je postavila, da so jo morali fašisti drago plačati. Več tisoč upornikov je bilo ubitih in ranjenih v bitkah z lojalisti, dočim fašisti pravijo, da so v zadnjih dneh ujeli 3000 do 4000 španskih milčnikov.

Mora de Rubielos, Albentosa, San Augustin, Barracas, Pina in nekatera druga mesta in vasi so v fašističnih rokah. Prve tri so fašisti okupirali zadnjo soboto, ostale pa včeraj v ofenzivi, v kateri so sodelovale italijanske čete. Armada 40.000 milčnikov, kateri je pretela izolacija v saguntskem sektorju, se je pravočasno z umikom izmotala iz pasti.

(Dajte na 3. strani.)

Rooseveltova komisija na Švedskem

Studija združnega gibanja

Stockholm, Švedska, 18. jul. — Rooseveltova komisija devetih ekonomskih veščakov, ki se mudi v Evropi, bo gost švedskih socialnih demokratov, ki jim bodo pojasnili, zakaj ima Švedska malo industrijskih konfliktov. Člani komisije, ki so proučevali gospodarske razmere v Angliji tri tedne, bodo kmalu dospeli na Švedsko.

Glavni predmet študije ameriških veščakov bodo švedsko združeno gibanje in aktivnosti Švedske delavske zveze, katero tvori 41 unij. Zveza ima 812.000 članov, kar pomeni, da so skoro vsi delavci organizirani, kajti skupno število prebivalcev Švedske znaša le šest milijonov.

Socialni demokratje so prišli na vladno krmilo pred šestimi leti. V tem času so postavili državo na trdno gospodarsko podlago in njihova zasluga je, da dežela v tej dobi ni imela nobene resne gospodarske krize, obenem pa izvajajo program, da se zavarujejo pred gospodarskim polomom v bodočnosti.

Tu pravijo, da je prav za prav Švedska delavska zveza vlada, ne parlament. Ona aktualno vlada državo po svojih reprezentantih. Notranji minister Gustav Moller je nedavno imenoval posebni odbor in mu poveril sestavo načrtov, da se država zavaruje proti brezposelnosti v slučaju krize. Program vključuje potroštev \$725.000.000 za financiranje gradnje javnih del in drugih projektov.

Mehika dala vrelce oljnim delavcem

Vlada določi vsoto odškodnine

Mexico City, 18. jul. — Predsednik Lazaro Cardenas je zadnjo soboto objavil naredbo, s katero se je vlada umaknila iz aktualnega obrata podzavljevalnih petrolejskih vrelcev v Mehiki, izvemal v federalnem distriktu v okolici glavnega mesta. Vse ostale vrelce je Cardenas izročil voditeljem sindikata oljnih delavcev, naj jih oni obratujejo in nosijo odgovornost za produkeijo.

Pričakuje se, da bo mehiška vlada prihodnje dni določila vsoto odškodnine, katero je pripravljena plačati sedemnajstim angleškim in ameriškim družbam, ki so bila do 19. marca t. l. lastniki petrolejskih vrelcev v Mehiki. Državni cenilci so že dokončali delo in na podlagi njihove ocenitve bo določena odškodnina. Bivši angleški in ameriški lastniki cenijo vrelce na 400 milijonov dolarjev, toda vlada bo ponudila družbam veliko manjšo vsoto.

Japonci se poslužujejo strupenih plinov

Hankov, Kitajska, 18. jul. — Dr. H. Balbot, angleški zdravnik, ki zdravi ranjene Kitajce, je izjavil, da se Japonci poslužujejo strupenih plinov v vojni. On je to dognal pri posmrtni preiskavi kitajskih vojakov, ki so padli na fronti pri Matovčenu.

Preiskava pohoda stavkarjev v Waukeganu

Waukegan, Ill., 18. jul. — Državni pravdnik C. E. Mason je odredil preiskavo pohoda stavkarjev, članov unije CIO, in njihovih prijateljev pred sodno poslopje v Waukeganu zadnjo soboto. Oakley Mills, organizator CIO, ki je vodil pohod, je bil aretiran.

SODNIK IZDAL INJUNKCIJO PROTI PIKETIRANJU

Unije Ameriške delavske federacije prizadete

OBRAMBA DELAVSKIH PRAVIC

Philadelphia, Pa. — (FP) — Injunkcija, katero je izdal federalni sodnik Oliver B. Dickinson in katere prepoveduje piketiranje, je razkačila voditelje Ameriške delavske federacije. Joseph Padway, pravni svetovalec ADF, je zapretil, da bo tiral to zadevo pred federalno vrhovno sodišče, če bo treba. "Akcija sodnika Dickinsona je smešenje justice," je rekel Padway. "Ameriška delavska federacija se bo borila do skrajnosti. Delavci imajo pravico na podlagi federalnega zakona izvajati pritiski, da izvajajo svoje zahteve in to pravico bodo tudi branili."

Dickinson je izdal injunkcijo v prilog Union Premier Food Stores Inc., ki ima več trgovin v Philadelphiji. Prizadete so štiri unije ADF—Retail Clerks International Protective Assn., Retail Food Clerks, Storage Warehouse Employees in Amalgamated Meat Cutters. Člani teh unij so pričeli piketirati trgovine potem, ko je federalni delavski odbor informiral kompanijo, da se ne sme pogajati s nobeno izmed teh unij, dokler ne bo spor med njimi in unijo United Food Workers poravnal. Slednja unija je vključena v Odboru za industrijsko organizacijo. Prej so unije ADF vodile opozicijo proti razpisu glasovanja, ki naj bi odločilo, katera izmed teh unij reprezentira večino delavcev.

Sodnik Dickinson je dejal, da je sporna zadeva prišla pred delavski odbor, zato federalni zakon v tem slučaju ne drži. Padway je potem citiral odlok federalnega vrhovnega sodišča, da kontroverza glede reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih se smatra za spor in dovoljuje mirno piketiranje.

Vzgojna kampanja reliefne administracije

Washington, D. C. — "Dokazujemo, da je velik del starih Američanov zainteresiran v vzgojne prilike, kakršnih niso imeli v mladih letih," je izjavil Harry Hopkins, načelnik federalne reliefne administracije. "Čez milijon starih Američanov se je naučilo brati in pisati v šolah, ki jih vodi uprava WPA. Dokler ni WPA pričela z vzgojno kampanjo, je bila vzgoja omejena na malo število držav."

Japonska odgovorila ameriški vladi

Washington, D. C., 18. jul. — Po več tednih odlašanja je Japonska odgovorila na zahtevo ameriške vlade, da mora vrniti lastnino ameriškim državljanom na Kitajskem, katero je zasegla v teku vojne. V odgovoru pravi, da zahtevi ne more ugoditi popolnoma, zaeno pa je obljubila, da bo skušala popraviti krivico.

Možnost likvidacije spora med Bolivijo in Paragvajem

Buenos Aires, Argentina, 18. jul. — Informirani krogi napovedujejo poravnavo konflikta med Bolivijo in Paragvajem, ki ga je izzvalo vprašanje kontrole obmejne pokrajine Chaco. Ti pravijo, da bo dogovor podpisan še ta teden, vstopil pa bo v veljavo, ko ga ratificirata zbornici obeh držav.

Dajte jim kljuko! (Narisa! Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO EN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
POPOVNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates: for the United States (except Chicago) \$2.00 per year; for Canada \$2.50 per year; for Europe \$3.00 per year; for the Orient \$4.00 per year; for the Far East \$5.00 per year.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other communications, such as stories, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

"Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije"

Cleveland. — Tako se imenuje knjiga, ki je pravkar izšla v Ljubljani od zveze "Jugoslovanskih dobrovoljcev". To je v resnici knjiga, ki dela čast do sedaj najbolj obširnemu popisu Slovencev, ki so se kot dobrovoljci borili v svetovni vojni na skoraj vseh frontah evropskih držav. Ker so ti boreci prispevali v to knjigo, vsak svoj opis življenja, tudi s slikami, je to omogočilo, da je popis krutih bojev in nepopisnega trpljenja tako obširen, da je v celoti ves potek vojne tudi politično zapaden v obširni izdaji.

Knjiga je v platno vezana ter krasno tiskarsko dovršena v slovenskih knjigarnah. Eden in pol palca debela, osem in deset široka in dolga, ter tehta pet funtov. Na 824 straneh je najti v sliki in besedi mnogo imen Slovencev, voditeljev in svetovnih državnikov. Junaki v svetovni vojni, ki so tvegali svoje življenje za ujedinjenje južnih Slovanov, so edino možni izdati tako obširno delo, ki bo zanimalo vsakega Slovenca ter bo ponos tudi našim potomcem.

Ameriški Slovenci, ki smo preživeli svetovno vojno to stran Atlantika, nismo imeli prilike se do sedaj čitati tako obširno zbrano delo, ki bi zrcalilo težnje vseh Slovanov, posebno pa nas Slovencev po ujedinjenju v lastno državo.

Kaj mislijo danes "Kladivarji Jugoslavije," ko so v nešteti bojih, popisanih v tej knjigi, zrlji smrti v obraz?

Zadnji odstavek v tej knjigi se glasi: Če bo knjiga "Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije" napisana s srčno krvjo jugoslovanskih idealistov pred vsem za bodoča pokolenja, dvignila obupana srca, zbravala vpognjene hrbtenice, pokrenila roke k pozitivnemu delu in obrnila oči v solnce svobodne bodočnosti Velike Jugoslavije — bo dosegla velik del svojega namena.

Knjigo se lahko naroči za \$4.75 na naslovu: M. Lah, 869 Ruyard Rd., Cleveland, Ohio, ali pa direktno na upravitelja Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije, Franciskanska ul. 10, Ljubljana, Jugoslavija, ter pošljite 400 din.

Michael Lah.

S pota

V 135. številki Prosvete je poročilo o naših rojakih, ki so odpotovali v staro domovino na obisk. V dopisu je rečeno, da z agilno delavko za SNPJ Mary Smoltzovo iz Chisholma potuje njena devetletna deklica oziroma hčerka, kar pa ne odgovarja resnici. Deklica je namreč hčerka neke druge rojakinje, ki je potovala v isti skupini. Mrs. Smoltz je sama odpotovala na obisk svoje matere in matere svojega pokojnega soproga v Ribnico na Dolenjskem. Naj omenim tudi to, da je bila rojena na Elyju, toda je kot dveletna deklica odpotovala z materjo v stari kraj in se potem kot mlado dekle vrnila nazaj v Ameriko, v svoj rojstni kraj. Zivela je večinoma na Chisholmu. To je torej njen drugi obisk stare domovine.

Ravno prej sem prejel iz Ljubljane pismo dr. F. Trdana, tudi Ribničana, ki med drugim piše: "Včeraj (1. julija)

so prišle ameriške rojakinje in rojaki. Sprejem na ljubljanskem kolodvoru je bil izredno lep in prisen. Z gospo Mary Smoltz sem že govoril. Obiskal jo bom prihodnji teden na domu njene matere. Včeraj se nisem mogel ločiti od njenih sorodnikov. Bila je vsa objokana od samega veselja."

Tako piše dr. Trdan iz St. Vida nad Ljubljano. On je bil lani leto za časa šolskih počitnic na oddihu v Ameriki. Na Elyju, kot tudi drugod, je bil od svojih znancev Ribničanov fino sprejet, o čemer sem sivočasno že pisal v Prosveti. On je bil na obisku Amerike kot pisatelj in zgodovinar. — Matija Pogorelec.

Piknik Slovenskega doma

Milwaukee, Wis. — V nedeljo dne 24. julija vabimo vse rojake v Gazvodov park na piknik organizacije Slovenski dom. Pripravljani odbor pripravlja vse potrebno, tako da bo okrepčilo, razvedrilo in zabave zadosti za vse navzoče. Naročili smo Heinjevo godbo in njene gredarje, da nam bodo igrali od 4. do 8. ure popoldne. Poslušajte na radio, kako bo mr. Heinle oglašal naš piknik vsak dan ta teden in kako bodo njegovi gredarji igrali lepe slovenske komade. Za plesalce pa bo zvečer na pikniku igrala Bashehnova godba.

Razdali bomo tudi več lepih nagrad v gotovini. Za vse goste bo tudi na razpolago "bingo" in druge igre in tekme. Za prigrizek in pijačo je preskrbljeno tako, da bomo lahko postregli vsem navzočim kar najbolje.

Na pikniku nas najbrže obišče tudi slovenski poslanik g. dr. Vladimir Ribas, ki pride iz Washingtona v Milwaukee na obisk in bo gotovo kaj spregovoril glede stare domovine. Na stopi pa tudi več drugih govornikov.

Park je na Highway št. 36 in 44th St. Tiste, ki nimajo svojih avtomobilov, bomo vozili z avtobusi od zemljišča Slovenskega doma in zvečer nazaj. Prva skupina se odpelje ob uri poldne in potem vsake pol ure. Torej v nedeljo vsi Slovenci in Slovenke ter njih družine v Gazvodov park.

Pripravljani odbor.

Besketni piknik Cankarjeve ustanove

Cleveland. — V nedeljo 31. julija se bo vršil besketni piknik Cankarjeve ustanove na Zorcovi farmi v Chardonu, O. Na tem izletu bo nekaj najbolj zabavnega in razveseljivega, kar je bilo še piknikov ali izletov v naši naselbin.

Da bo izlet bolj uspešen, bodo sodelovala štiri ženska društva in sicer: Progresivne Slovenke, Napredne Slovenke, Svobodni-selne Slovenke in Slovenske Solkolice. Pri teh društvih so se pripravile razna dekleta in žene, ki bodo pripravile besket, iz katerih bo jedel mož ali fant, ki bo potegnil enako številko kot jo bo imel besket. Ne mislite pa, da se boste kar ušedli in jedli! Vaak, ki bo hotel jesti, bo plačal \$1 za besket, ženske bodo pa žrtvovala jedila. Vse to, kar se bo dobilo, gre v pomoč ustanovi in Cankarjevemu Glasniku.

Zraven tega se bodo pa tudi vršile razne igre in tudi balin-

Harry Lundberg (levo) predsednik unije mornarjev v San Francisco, in Harry Bridges, predsednik konkurenčne mornarske unije in direktor CIO na zapadu.

canje. Izletniški prostor je zelo priazen, ima veliko, košato dreve in hladno senco ter mize, pri katerih se bo lahko sedelo in igralo. Ker so se ženske odzvale za sodelovanje, sedaj želimo, da tudi moški napravijo svojo dolžnost, in ta dolžnost je, da pridejo na ta izlet v polnem številu, da vas ženske ne bodo prekašale in glejte, da bo vsak besket imel svoj par.

Kateri še niste bili na Zorcovi farmi, vzemite Chardon Rd. in se peljite do drugega mosta od reke Chagrine in jo pridete tja, zavijte na desno pa ste na mestu. Torej na svidenje na zgoraj omenjeni dan. — Odbor.

To in ono iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — Pri nas so delavske razmere take kot drugod. Toda čeprav so slabi časi, pri društvu vseeno ne nazadujemo. Pridobili smo sedem članov v mladinski in enega v odrasli oddelki. Meseca maja smo izgubili dobrega člana in društvenika Franka Gunda, ki je bil obelohal od meseca julija 1936. Naša jednota mu je pomagala ves čas bolezni. Dostikrat mi je omenil, da je arečen, ker je društvo obdržal in kaj bi zdaj počel, če bi ne bilo društva. Pokojnik je bil tudi član in soustanovitelj društva Ciril in Metod št. 16 JSKJ. Naše društvo 448 SNPJ mu je poklonilo lep venec v zadnji pozdrav, kakor tudi izvršilo vse svoje dolžnosti ob času njegove smrti.

Tega ne bi omenjal, da nisem čital v Amerikanskem Slovincu o smrti in pogrebu pokojnega brata Franka Gunde. Pisec niti ne omenja, da je bil član SNPJ, čeprav je to dobro vedel. Pokojnik je bil verskega prepričanja, kar pa naše društvo nikomur ne brani kakor tudi jednota ne. To omenjam samo toliko, da bo pisec, ki se podpisal "Poročevalec", vedel, da vsega ne prezmemo.

Vreme imamo precej vroče ta mesec in vsakdo si želi svežega zraka v prosti naravi in to posebno še ob nedeljah. Pikniki so bolj redki v okolici Johnstowna. Zato se je pevska družba Rodoljub odločila, da priredi izlet na svoji farmi, ki je znana kot "Hrvaška farma", v nedeljo dne 24. julija. Zabave bo dovolj in postrežba izvrstna, kot je vsaki-krat, kadar Rodoljub priredi kakšno stvar. Tudi jagnjeta se bodo vrtela na ražnju, tako da bo vsega dovolj. Za slučaj dežja je dovolj strehe za vse. Torej prihodnjo nedeljo na svidenje na pikniku pevskega zbora Rodoljuba.

Louis Stefanich, 448.

Nekoliko komentarja

Milwaukee. — Br. Martin Hočevar iz Puebla napoveduje voljo vsem, ki so glede Rusije drugačnega mnenja ko on. Sicer mi je znano, da je vsako stvarno argumentiranje nemogoče s človekom, ki zarije svojo glavo v pesek, kakor na primer pičljaj, da ne vidi in ne sliši, kaj se godi okrog njega. Razvidno je tudi, da je Martin histerično zaljubljen v rusko diktaturo in bi argumentiranje z njim nič ne pomagalo, ker bi on argumentov sploh ne razumel. Toda, ker njegove kritike štajajo tudi ostali čitatelji Prosvete, je nekoliko komentarja potrebno tudi od moje strani.

V Prosveti v dne 14. julija me br. Hočevar skuša prikazati kot neke vrste pomočnika br. Juretu pri sestavljanju dopisov in obratno. Z drugimi besedami: midva z Juretom pride-

va skupaj, da napiševa dopis v Prosveto v obrambo gl. urednika, in če to ne zadostuje, pokličeva na pomoč še br. Barbiča. O Juretovih dopisih pravi, da so koš laži in obrekovanja, nikjer pa ne omenja, kaj se je Jureta zlagal. Br. Hočevar omenja tudi neke tri člane, katere da sem obrekoval in pisal laži o njih. Svetoval bi mu, naj mi sporoči, kateri člani so; nadalje kaj sem napisal lažnjivega in obrekovalnega proti njim in kje. Naj imenuje ime in številko časopisa, v nasprotnem slučaju se prav lahko poslužim jednotinih pravil, kar mi on sam priporoča, in imel bo priliko prebrati se, koliko se jaz razumem na pravila.

Kar se tiče br. Jurece, ga osebno poznam kot dobrega delavskega agitatorja. Njega sem najraje spoznal na konvencijah SNPJ in JSZ, kar pa ne morem reči o br. Hočevarju. Če br. Jureca piše resnico ali laž, ni moja zadeva, ker njegovih dopisov jaz ne podpisujem.

Br. Hočevar hoče na vsak način prisiliti urednika Molka, da piše in urejuje jednotine publikacije v prilog ruske diktature, češ, da tako stoji v pravilih (menda misli komunistična). Ker se mož očitno smatra za dobrega vsečaka v poznavanju pravil SNPJ, bi ga jaz vprašal, kako on tolmači tole določbo zadnje konvencije: "Prosveta mora v bodoče pisati simpatično o vseh delavskih strankah, ki priznavajo demokracijo kot svoje bojno sredstvo." Torej ali more Prosveta zagovarjati demokracijo, obenem pa simpatizirati z diktaturo v Rusiji? In ali ne uporabljajo v Rusiji ista sredstva proti nasprotnikom diktatorja Stalina kakor se jih poslužujejo v Nemčiji in Italiji? Ali je krogla iz puške diktatorja Stalina, ki upihne življenje nasprotnika, bolj sladka kot je krogla ostalih diktatorjev?

Iz tega je dovolj jasno, da je diktatura povsod nasprotnica demokracije, pa naj se ista izvaja v Rusiji ali pa kje drugje. In urednik Prosvete, ako se hoče pokoriti sklepu konvencije, mora kritizirati vse diktature, pa naj prihajajo od kjerkoli. Kot je razumeti iz Hočevarjevih argumentov, se on zelo dobro razume na pravila. Vprašal bi ga torej, kdo mu je dal pravico siliti urednika na kršenje jednotinih sklepov? Zakaj ne stavi iniciativnega predloga, da se članstvo izreče, ali je za to, da Prosveta piše v prilog diktatur?

V svojem dopisu kritizira tudi društvo 344 v Sheboyganu, Wis. Moja želja je, da bi SNPJ imela veliko več takih društev, kajti to društvo je pokazalo ne samo to, da smatra demokracijo kot pravo bojno sredstvo za doseg pravic, marveč tudi, da je potrebno dati moralno oporo ljudem, ki so napadeni zaradi širjenja demokratičnih načel.

Joe Vidmar, 747.

Barbič odgovarja Martinu

Cleveland, O. — Bliskalo se je, zagrmelo je, streslo se je gore nad Pueblom, Colorado, in rodila se je — miška s sedmimi križki na hrbtu. Martin v Moskvo, Martin iz Moskve! Martin k Juretu v Pittsburgh, Martin od Jureta iz Pittsburgha! Martin, če imaš še kaj zdravila pod kapo, zapomni si tole: Barbič, Vidmar, Jureca in drugi te vrste ne kimajo! Oni in vsi ostali zavedni člani SNPJ, ki so večina, so "diktatorji", ki "ukazujejo" uredniku Molku, kaj naj piše!

Frank Barbič, 53.

Tedenski odmevi

Anton Garden

PO KATERI POTI? — XV

Zadnjič sem omenil, da se bom dotaknil p usmerjenja sovjetske politike, ki se je v njih letih popolnoma sprijaznila z zapadno kapitalizmom. Kakor marsikaj drugega, Stalin v zadnjih štirih ali petih letih popolnoma spremenil svojo zunanjo politiko. Do tedaj je bilo sprejeto, da se bo po vstopu Sovjetske unije v Ligo narodov leta 1934. To sprejeto bo je končno zaznamoval tudi zadnji kongres tretje internacionale, vršec se po sedmih leti je postavil vso komunistično politiko in t rje na glavo.

Pod Leninovim in tudi več let pod Stalinovim režimom je bila sovjetska Rusija ra je revolucionarnost popolnoma izolirala kapitalističnih držav. V prvih 12 letih svoje obstanka je imela diplomatske odnose z liberalno nemško republiko. Led te izolacije je prebila prva angleška delavska vlada, ki leta 1929 priznala sovjetsko vlado (torej vlada je potem suspendirala diplomatske odnose, nakar jih je zopet vzpostavila druga delavska vlada l. 1931). Angleški delavski vladi je sledila Francija in druge manjše države. Leta 1933 jo je končno priznala tudi Amerika.

V svoji revolucionarni dobi, ki je trajala približno tako dolgo kakor njena izolacija, bila sovjetska Rusija strah in trepet vsem kapitalističnim državam, proti katerim je s komunistično internacionalno vodila od vojno — s propagando seveda. Ligo narodov je smatrala za ligo "imperialističnih roparjev in "buržvazno slepilo." Po njenem pridruženju l. 1934 se Maksim Litvinov, sovjetski nanj komisar, ni mogel precej časa orientirati med "tolpo imperialističnih volkov" v Zeno. Ob vsaki priliki je izbral ligin tribunali ognjevitje in sekajoče govore proti kapitalistični diplomaciji. Njegovi govori so dobili v odmev tudi v kapitalističnem tisku.

Toda Litvinov se je sčasoma privadil k novi atmosferi, kakor tudi sovjetski poslanik in drugi diplomatje buržujski atmosferi L. dona, Pariza, Rima in Washingtona. Drugi sploh ni moglo biti. Ta duh se je zamudil v Moskvo, kjer je dobil pod svoj vpliv seboj Stalinov urad.

Pod pritiskom novih razmer in potreb nabavljanja materiala, strojev, inženjerjev drugih strokovnjakov za izvajanje petle kakor tudi radi vstajanja nacistične Nemčije zapadu in imperialistične Japonske na vzhod — je Stalin prišel bolj in bolj porivati "lenizem" na stran in se vrgel v šahovsko igro s kapitalistično diplomacijo. Vse seveda v interes sovjetske Rusije, kar pa vlada kakor tudi miniterna istoveti z interesi Stalinovega režima.

Im čim dalje je Stalin šel v tej šahovski igri dalj mu je kazalo. Proti vstajajočemu in zračemu nacističnemu gadu, katerega je sam magal vzgojiti, deloma vsled svoje mrlnje demokracije in deloma, ker je fašizem po novi filozofiji smatral kot neobhodno fašipitalističnega razvoja — proti Hitlerjevemu zmagu je končno v svoji novi orientaciji silil militariistično pogodbo s Francijo in z no zaveznicjo Čehoslovakijo.

Namen tega koraka med kapitalistično Francijo in komunistično Rusijo je bil poleg medbojne obrambe v slučaju napada tudi izolacija Hitlerja. (Nekateri poznavalci kapitalizma pravijo, da ta pogodba ni vredna piškavca, vendar je Rusijo, ker jo bo buržvazna Francija v bolj kritičnem momentu raztrgala, če ji bo bolj kazalo.) Ko je torijska Anglija izšla za to pogodbo, se je takoj približala Berlinu in pričela vleči Hitlerja iz zagate. V šahovski igri mednarodne diplomacije mu je šla ob vsaki priliki na roko proti tej francosko-ruski kombinaciji.

Posledica vsega tega je, da je Hitler nemogoče diktator Nemčije — danes Velike Nemčije za kar se ima deloma zahvaliti tudi torijskim simpatijam v Londonu — marveč v veliki meri Evrope. Francija in Stalinova Rusija imata lahko svojo vojaško pogodbo, toda v šahovski igri sta vsaj do danes zmagala Berlin in London.

Namesto Hitlerja je v resnici bolj in bolj izolirana Rusija. Stalin to tudi čuti. V tega je privezal svojo zunanjo politiko čim bolj na težnje in želje torijske diplomacije v Londonu. To je najbolj razvidno iz vloge sije v farsičnem "neintervencijskem" odboru, katerega jo je angleška diplomacija zaprosila kakor Francijo. Obeima je zvezala roke. Vjetski poslanik v Londonu na kakšni seji tega odbora sem pa tam zavil kakor ujet k vojski, toda drugi dan že pristane na želje angleških torijev. In tudi mora.

(Dolge na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete v dne 19. julija 1918)

Domače vesti. V Freeburgu, Ill. je umrl rojak John Jurgec, ki je zapustil ženo in male otroke.

Delavske vesti. Vladni odbor za vojno dustrijo je omejil delo v avtomobilskih tovarnah.

Svetovna vojna. Ameriški vojni urad je znanil veliko zmago v Franciji. Ameriški Francozi so v veliki protiofenzivi zdrobili nemške linije in okupirali 12 mest ob Marnu.

Sovjetska Rusija. Čehoslovaki v Sibiriji prenehoma prodirajo proti evropski Rusiji.

Kronprinc ne bo nič pojasnil

Pred nekaj dnevi je prišel v Chicago švedski kronprinc Gustav Adolf z ženo in sinom. Družina je bila poslana v Ameriko s švedsko delegacijo vred k slavlju tristoletnice naseljevanja Švedov na tem kontinentu in zdaj se razgleduje po ameriških mestih. Čikaška Tribune, ki strastno zagovarja "old deal", to je skrajni ekonomski individualizem in liberalizem, je ob tej priliki napisala elegičen slavospev švedski izražajoč upanje, da bo morda kronprinc pojasnil, kaj naj stori Chicago, da postane čisto in vzorno mesto kot je Stockholm, kako je mogla Švedska tako zadovoljivo rešiti razne gospodarske in politične probleme, kakršni še vedno davijo Združene države, kako se je mogla Švedska izogniti svetovni vojni in današnjim svetovnim krvavim konfliktom itd.

Švedski kronprinc ne bo nič pojasnil. Mož je lahko blag značaj in zelo izobražen, toda praktičnih izkušenj nima, kajti kraljevska dinastija na Švedskem, kakor na Danskem in Norveškem, je v politično-ekonomskem udeleževanju docela pasivna; nima nobene moči in tudi odgovornosti ne. Švedsko ljudstvo s socialisti vred, ki so glavna politična sila, trpi dinastijo kot okrasek države, ki ni potreben, a tudi škodljiv ni. Pustijo ga, naj okrasek živi, dokler se ne izživi!

Tribune bi morala vprašati Johansena, predsednika Zveze švedskih kooperativ, za pojasnilo. On bi lahko pojasnil na vsej črti, kar je že storil. Ali ni čudno? Tribune sovraži socialiste, zametuje vse socialne in ekonomske reforme ter omalovažuje kooperativizem — v zvezi temu občuduje sijajen napredek švedske politike in ekonomije, ki se mirno in vzorno razvija. Rezultata ne more zanikati, mora ga priznati s pohvalo, mora poudariti, da je demokracija na Švedskem lahko vzor vsemu svetu — kljub temu z nepopolno trmo noče dati priznanja švedskim socialistom, ki že toliko let vodijo vlado in s svojimi kooperativami demokratizirajo švedsko gospodarstvo in industrijo.

Švedski ni nikdar imela vplivnega komunističnega ekstrema, zato tudi ni imela in še danes nima fašističnega ekstrema — ima pa močne in socialistično orientirane ter zadružno izobražene delavske in kmetske organizacije, ki že dolgo let vodijo politiko, velik del gospodarstva in socialno skrbstvo dežele. Švedski delavci in kmetje so razumni in izobraženi, milorljubni in konstruktivni. To je glavni vzrok, zakaj se je Švedska držala proč od vojne in se drži proč od razdevajočih revolucionarnih eksperimentov. Švedska veruje v razvojno demokracijo!

Nova linija republikancev

Ko je Alf M. Landon, poraženi republikanski predsedniški kandidat in titularni vodja republikanske stranke, zadnjič govoril po radiu, se je predstavil svojim pristašem kot "reformiran in liberaliziran" republikanec. Stari in nepopolnoljivi republikanski burbonci, katerih je še mnogo, so vsekakor strmelj in si nervozno grizli ustnice.

Landonov govor je bil dokaz, da je vodstvo republikanske stranke spremenilo taktiko. Nova linija republikancev, kakor jo je označil vodja Landon, je: novi deal je zdaj all right, ampak Rooseveltovo izvajanje novega deala je napačno; največja zmeta je, če kdo imenuje republikance reakcionarje, torije in zagovornike "ekonomskega rojalizma", res pa je, da so republikanci — večji liberalci kot je Roosevelt s svojimi novodealskimi demokrati!

Landon se je ob tej priliki izrekel za socialno zavarovanje, kolektivno pogajanje med delavskimi in delodajalci, "boljšo razdelitev bogastva" in za federalni relif brezposelnim delavcem! Skratka: ves novodealski program je all right, le on bi ga bolje izvajal kot Roosevelt!

Koliko volicev bodo republikanski burbonci ujeli a to svojo najnovejšo potegavščino, bodo pokazale letošnje volitve v novembru.

Napaka demokratov

Novodealski demokratje apelirajo na volilce, ki so navezani na relif, naj ne pozabijo pri volitvah, kdo jim je preskrbel relif.

Ako prizadeti volilci verjamejo, da jim zadostuje ekonomski sistem, ki ne more obstati brez depresije in relifa, tedaj so demokratje v pravem. Ampak mi ne verjamemo, da so VSI ameriški delavci tako zabiti, da bi si ne želeli nič boljega od depresij in relifa!

Prizor iz rokoorbe med zavorcem Louisom in Nemcem Schellingom. Louis je premagal svojega tekmeča v prvi rundi.

Vesela pisarija

France Feržou

Dva dni pred velikim letnim sejmom sv. Matije napolni oče Jarnej sam osebno dve lodrlici do vrha, zabije v vsako pipo, da sta bili že naprej pripravljene za točenje. Malo pred mrakom pokliče soseda Petrička na prag:

— Poslušaj, sosed! Težko skrb imam; pa komu naj se človek zaupa v težavah, če ne najbližjim, če ne prijateljem in sosedom?! Ali bi mi hotel pomagati?

— Jezes, Anže! Vse, kar želiš! —
— Samo če znaš molčati?! —
— Jezes, Anže! —

— Posebno, da ti ne zdrse tako, da bi na kakšen način priletelo Navrtniku na uho! —
— Jezes, Jarnej, bog ne daj! —

Zari veš, časi so trdi. Zasluži se malo. Navrtnik se napenja, da vse skupije podse. Kar zasluži, vzame gosposka; financarji so vedno za petami. Sam vidiš, koliko plačam od litra. Zato sem odločil dve lodrlici nezatošarjenega za semanj dan in bi ga rad tako skril, da bi se vmes neopaženo potočilo. Vsak krajcar pride prav. Zdar bi pa rad nekoga, da mi pomore to stvar odnesti v gorejo kuhinjo, kamor bi skril v skladovalnico med polena. Samo mora biti zanesljiv, močan in molčec, kakor riba.

— Kar brez skrbi, Anže! —
Ko se razgrne široki mrak, nosita možakarja težko lodrlico v temi gor po kamenih stopnicah in sopihata. Čez nekaj časa še drugo. Položita za široko ognjišče, nanesea bukovih in hojevih polen in dobro obložita.

— Tako — pravi Anže zadovoljno — zdar pa naj ju kdo najde, če je tič za to! —
— Jezes, sosed! —

— Samo to vedi, Petriček, jeziki za zobe! Navrtnik bi mi z vragom zaigral, če bi vedel! —
— Jezes, nikar tako, Anže! —

Zadovoljna stopita dol v družinsko sobo in Jarnej natoči Petričku merico za trud in uslugo.

Ta potem ne zaspi vso noč. Žena v skrbeh: — Kaj pa ti je, da ne spiš? —
— Eh, nič mi ni! Kaj bo neki? —

— Samoobsebi pa le ni. Vrtiš se in kuhaš se, kakor bi koga ubil! —
Proti jutru mu uide začetek:

— Če bi ti to vedela, kar jaz vem, pa tudi ne bi spala. —
Ona odpira usta.

— In če bi vedel Navrtnik, pa tudi ne bi spal. —
Žena odpira, cuka, poskuša izvleči; toda delj ne gre.

Petriček je ves dan zamišljen; skrivnost ga bo raznesla, kajti še niso znali hujšega razstreliva. V mraku pa ne vzdrži več. Čisto zadaj čez vrt, gori od Padarja se splazi k Navrtniku:

— Oče, nekaj bi vam rad zaupal, toda samo na štiri oči in pod obljubo, da me ne izdaste! Navrtnik ne kaže velikega zanimanja, Petriček nadaljuje:

— Če bi vedeli, kaj je napravil Anže za semanj dan, pa bi iz kože skočili! —
Navrtnika stresa pri besedi — Anže. Pri me Petrička za rame ter ga odvlče na stopnice, ki vodijo v klet. Tu sta sama in še v temi povrhu.

Ko se vrtna, Naprtnik dobrovoljno menca: — Ga boš pol litrčka, Petriček? Pa dva ali pa tri, če si ježen? —

Petriček je vedno ježen in popije vse, kolikor mu dajo. Domov pa gre po poti čez vrt, kakor se je bil priplazil.

Drugi dan je sejma sv. Matije. Dosti živine in sejmarjev. Po gostilnah se vse tre; najbolj polna je Navrtnikova. Ali še vedno tudi Anžetova.

Malopred poldnem, ko se končavajo živinske kupčije, ko se pije likof in šteje denar, ko so krme najbolj polne, korakajo trije resni možje proti Anžetovi hiši: Navrtnik kot župan in dva financarja. Služba je služba. Vstopijo. Vse osupne.

— Gospod Anže! Službeni popravek imamo pri tebi; stopi malo na stran! —
Gostje odpirajo oči, usta in ušesa. Vstajajo izza miz, da ne bi kaj preslišali.

— Kaj? Službeni popravek? Pri meni? —

Župan Navrtnik ukazuje oblastno. Anže se dela prestrašnega in gubanči beli predpasnik. Stopijo gor, sejmarji za njimi, kolikor pripušča prostor.

Financarja hitita. Polena razmetavata. Čez nekaj časa se pokaže prva lodrica; sprva rob, potem vsa končnica s pipo vred.

— Aha! — pravi Navrtnik — le naprej odmetajte! —

Anže molči, mečka predpasnik; kontroban je odkrit. Čez nekaj časa je vidna tudi druga lodrica.

— Stvar je jasna; sestavimo protokol! —
Nekateri tečejo dol po stopnicah v gostilniške sobe, drugi ven po sejmu s težko novico:

— Pri Anžetovih so župan in financarji odkrili kontrabant. Zdar ga pa bodo. Z Navrtnikom se ne more! Kdo se bo z bikom bodel? Zapisnik je sestavljen. Preden pa ga Anže podpiše, vpraša:

— Gospodje, ali ste vino pili? Da ne kupite mačka v žaklju? Ali je črno, rdeče ali je cekinasto? —

Vzamejo čašo. Navrtnik jo napolni in ne da bi se obrnil k luči, kakor to dela vselej, popije več ko pol čaše; ostanek ponudi financarjem. Ta dva pa najpoprej k luči, potem pa pod nos:

— Ej, saj to ni vino! Umazana voda je. Pa še smrdljiva po vrhu! —
— Kaj, da ni vino! — se jezi Navrtnik in grdo pljune.

— Ni vino, kakor naj mi Marija pomaga! Lodrice sem napolnil v Muhovi luži izpod Grmova gnojnice. Tako je, gospod župan! —

Navrtnika prične nekaj daviti. Financarja pa odpreta še drugo pipo: ista umazana smrdljiva tekočina.

Hiti Navrtnik po stopnicah, tišči robec k ustom, smehlja se Anže, smehljata se financarja in zakrohota se ves sejm sv. Matije.

Toliko ljudi v gostilni Anžetovi ni bilo ne prej ne poslej, kakor tistega dne.

Petrička pa ni na spregled do pozne pomladi.

DRUGA DOMAČA

Pred petdesetimi leti. Na področju lova in ustnega lovškega izročila sta dve tipični figuri: sodnik Danjko in mizar Plah.

Oba velika prijatelja prirode; med seboj velika sovražnika. Oddaljenost med njima, kakor od severnega na južni tečaj.

Sodnik Danjko, seveda sodnik, rodbinski oče in tako dalje; toda v prvi vrsti lovec, strasten in neukrotljiv, potem prijatelj psov, ptic in vrtin. Kar še ostaja časa, je za urad in famulijo.

Mizar Plah pa je seveda mizar, oženjen, tudi oče več otrok, mali kmet in tako naprej; toda je zlasti lovec, lovec gluhi in slep za vse drugo. Kadar ni v gozdu, potem lovi ptice na li-manice ali v tičnice, pari kanarčke ali pa uči kose petja in škorice govora. Če še kaj ostaja časa, potem pomalo mizari; najteže pa obdeluje tisto malo pečene zemlje.

Sodnik Danjko ima v najemu lov domače občine in vseh sosednjih toliko, kolikor je potrebno za velik, lep in enotno urejen revir. Zraven pa je vedno vabljen v sosedna lovišča Turjačanov in Koslerjev. Drži lovške čuvice, črede lovskih psov ter vse potpri z najslabšimi uradniki samo zato, ker nosijo lovške klobuke in hodijo od časa do časa z njim na lov. Uvaža zajce, jerebice, poskuša s fazami. Pozimi krme srne, jerebice, nastavlja lisicam strupe in past. Za lov žrtvuje ogromno.

Plah žrtvuje tudi vse, kar ima. Daje samga sebe. To se ne zdi mnogo, če se mora po človeških običajih preračunati v valuto. Kdor pa pozna njegovo sposobnost, njegovo spretnost v vseh strokah in panogah lovke umetnosti, ta ve, da je to ogromen kapital. Paсти, ki jih sam izume in izdelava, vseh vrst zanke, puške, ki jih sam skrajšuje in popravlja, njegovo poznanje narave in gozdnih prebivalcev, prisotnost duha v težkih položajih, iznajdljivost v izgovorih in zagovorih, to so postavke, ki ga dvigajo v lovski slavi tistega časa na višino lovškega renomeja sodnika Danjka.

(Dalje prihodnjič.)

jo čisto tudi drug pomen. Po nekod prinese vsako na grmado sveženj praproti ali kakih drugih zelišč, drugod zopet hodijo vaški otroci od hiše do hiše prosit dračja, da zanetijo ogenj. Po nekaterih krajih prižge kres župnik, drugje pa ima go navado, da spuste iz vrha cerkve po vrvi kip svetnika, običajno vaškega patrona, ki drži v roki gorečo plamenico, s katero prižge grmado, nakar ga zopet dvigne nazaj proti zvorniku. Ko začne grmada ugašati, skačejo čez njo, da preženejo zle duhove.

Včas postavijo fantje na sredo grmade drog, na katerem je pritrjena podoba svetnika ali svetnice; ko začne ogenj poje-njavati, se začne trgati za sliko. Komur se namreč posreči, da se je polasti, temu bo obvarovala hišo vseh nesreč.

Po nekaterih bretonskih vaseh ob moraki obali prižgo kres na obrežju. Na sredo grmade postavijo drog; če pade drog proti morju, pomeni, da bo do točno leto ribolov obilnejši od žetve. Če pa pade drog proti kopnini, tedaj bo baš obratno.

Po gričih pripravlja mladina grmade iz vejčja, ki jih potem ob danem znamenju naenkrat prižgo.

Po M. Th. Laroche—Gizela Dolenc.

Stopetdesetletnica ameriške konstitucije

Letos smo proslavili stopetdesetletnico ustave Združenih držav, toda dejanski zgodovinski dogodek, ko je konstitucija stopila v veljavo, je bilo odobrenje ali ratifikacija s strani dveh tretjin izvršnih držav, in to se je uresničilo v mesecu juniju 1788.

Ustavotvorna (constitutional) konvencija se je sestala v maju l. 1787 v Philadelphiji. Predsedoval ji je George Washington in zborovala je nekaj čez štiri mesece, ko se je razpravljalo o raznih predlogih glede temeljnega zakona nevrojene republike. Nasprotja med delegati so bila tako velika, da so se vršile seje za zaprtimi vrati. Včasih se je zdelo, da ni nikake nade za sporazum o ustavi. Nekateri so zagovarjali popolno demokracijo, drugi pa so se bali ljudovlade. Federalisti so zagovarjali angleški sistem spodnje zbornice in gospodarske zbornice. Neki načrt je bil za to, da se predsednik izvoli dosmrtno in da predsednik imenuje governerje. Ono malo radikalcev, kar jih je bilo na konvenciji, je urgiralo takojšnje udelestvo v načel, izraženih v Izjavi neodvisnosti. Delegatje treh držav so hoteli odpraviti suženstvo takoj, naleteli pa so na burne proteste s strani delegatov z Juga. Konvencija se je malone razbila ob vprašanju proporcionalnega zastopstva, kajti manjše države so se bale nadvlade s strani večjih držav.

Ko je bila ustava končno sprejeta, je predstavljala kompromis med različnimi strankami. Predsednik naj se izvoli za štiri leta, dobil pa je omejeno pravico veta nad kongresom, dočim si je zadnji pridržal pravico obtožiti predsednika. Proporcionalno zastopstvo je bilo uveljavljeno, kar se tiče poslanske zbornice (House), v senatu pa naj imajo vse države — manjše in večje — enako zastopstvo. Suženstvo ni bilo prepovedano, ali uvažanje sužnjeval naj postane nezakonito po l. 1808. Enaki kompromisi so bili tudi glede drugih določb ustave.

Srednje hude kadilec, takšen, ki pospravi na dan "samo" 20 smotčic, pokadi v letu dni 7300 cigaret. Če sam tehta 70 kg, tedaj je v sedmih letih popilnil v zrak tolikšno količino tobaka, kolikor sam tehta. In v teku svojega kadilčevega življenja — pri čemer pa ne računamo na skrivaj pospravljenih cigaret v njegovih mladih letih — je pokadi celotno goro tobaka, ki tehta šestkrat toliko, kolikor on sam.

Dekleta tehtajo manj, že v petih letih lahko pokadijo za svojo telesno težo tobaka. Če imajo pri tem smolo, da jim noben kavalir ne ponudi cigarete, morajo za to potrošiti okrog 15.000 Din, med tem ko zapravi moški kadi-

Cim je konvencija končno sprejela načrt ustave, je bil ta predložen poedinim državam v odobrenje. Začela se je ostra borba med onimi, ki so bile za ratifikacijo, in onimi, ki so bile proti.

"Zagovarjam odobritev, ker so ljudske svobode zavarovane in ker je ustava najboljše, kar se je moglo doseči vlad nasprotnih interesov držav in protivnih nazorov," je pisal James Madison, vodilni član konvencije.

"Ker ustava odpira pot za bodoče spremembe, smatram, da ljudstvo modro ravna, ako sprejme ponujeno mu ustavo," je zagovarjal George Washington.

Na drugi strani je bilo mnogo voditeljev revolucije in podpisateljev Izjave neodvisnosti proti ratifikaciji konstitucije. Izmed teh so bili Patrick Henry, Richard Henry Lee, William Paca in Samuel Adams. Njih glavni ugovor je bil dejstvo, da ni nova ustava vsebovala nikakih določb o ljudskih svobodah in pravicah (Bill of Rights). Bili so mnenja, da odsotnost garancij o osebnih svobodah utegne imeti za posledice razvoj centralizirane države, ki bo ogrožala pravice ljudstva ravno toliko, kolikor angleška vlada, proti kateri so se bili borili.

Po ostrih debatah so države Delaware, Pennsylvania in New Jersey ratificirale ustavo v decembru l. 1787. Štiri druge države so hitro zaporedoma odobrile, ali zahtevale so, da se doda Bill of Rights. Dne 21. junija 1788 je država New Hampshire sprejela predlog za ratifikacijo. To je bila deveta država in ker po konstituciji se je odobritev dveh tretjin držav smatrala za zadostno, je bila konstitucija proglašena kot veljavna.

Protesti proti izpuščenju ustavnih jamstev (Bill of Rights) pa so imeli za posledico, da je že prvi kongres, ki se je sestel v New Yorku v septembru 1789, sprejel prvih deset sprememb (amendmentov) k ustavi in jih predložil državam v odobritev. Države so jih odobrile v teku dveh let. Teh prvih deset amendentov tvori ameriški "Bill of Rights" in vsebuje jamstva za versko svobodo, svobodo govora in tiska, pravico zborovanja in porotnih obravnjav, prepovedi preiskav brez sodnega dovoljenja, krutega kaznovanja in pretiranih glob; tudi pridržuje državam vse pravice, ki niso prepuščene vladi Združenih držav.

V teku časa so bile uvede druge spremembe. Ameriška konstitucija se je sploh izkazala, da je živ organizem, ki se da prilagoditi razvoju časa, pri čemer pa za vse večne čase ostane čarter človeških pravic.—FLIS.

Nashe vsakdanje življenje

Srednje hude kadilec, takšen, ki pospravi na dan "samo" 20 smotčic, pokadi v letu dni 7300 cigaret. Če sam tehta 70 kg, tedaj je v sedmih letih popilnil v zrak tolikšno količino tobaka, kolikor sam tehta. In v teku svojega kadilčevega življenja — pri čemer pa ne računamo na skrivaj pospravljenih cigaret v njegovih mladih letih — je pokadi celotno goro tobaka, ki tehta šestkrat toliko, kolikor on sam.

Dekleta tehtajo manj, že v petih letih lahko pokadijo za svojo telesno težo tobaka. Če imajo pri tem smolo, da jim noben kavalir ne ponudi cigarete, morajo za to potrošiti okrog 15.000 Din, med tem ko zapravi moški kadi-

R. M. Green (na sredi), načelnik federalnega farmskega od-

lec za 70 kg težak kup tobaka že 23.000 Din.

Zenske in dekleta porabijo za trajno kodranje, puder, mazila in druga lepila na mesec povprečno 150 Din. Neki hudobni statistik je izračunal, da porabi ženska v svojem življenju toliko pripomočkov za nego kože, da bi samo olje iz teh maž zadostovalo za mazanje normalnega brzovlaka na vožnji iz Ljubljane v Beograd in nazaj!

S številkami je mogoče tudi dokazati, kako nepravilen je mož, ki pride po osem urnem delu za strojem ali pisalno mizo zvečer domov in izjavi z mučeniškim glasom: "Ves dan sem moral delati—ti mi pa ne postaviš niti jedi točno na mizo!" Uboga ženska ima v resnici več opravkov, nego da bi ležala samo na ležalniku in brala romane ali pa, da bi klepetala s sosedi. Dvanajst mesecev gospodinjkega dela pomeni za ženo povprečno: 4046,7 štirjaškega metra pomitih krožnikov in skled in isplakovanje ter posušitev kozarcev, ki bi pokrili podlrg kilometre tekočega traku. Poleg tega je v teh dvanajstih mesecih oprala okrog 1200 štirjaških metrov oblek in perila. Če se ženska poroči v svojem 25. letu, ob svoji smrti lahko mirno ugotovi, da je osnažila 685 stotov posode in 45 štirjaških kilometrov tal. V istem času je pobrisala prah s 35.000 štirjaških metrov hišne oprave in postlala je nič manj nego 49.000 postelj. In za vse to delo in še za mnogo več je revica poslušala samo očitke in psovke hišnega tirana!

Nočemo izračunati, koliko črnila je porabil kakšen knjigovodja in koliko kovine kakšen ključavničar v štiridesetletnem delu.—Marsikdo bi se namreč gore dela, ki je za njim ali še pred njim, v tem primeru ustrašil. Za pomirjenje naj navedemo le to, da imamo ljudi do svojega 50. leta priliko preležati 17 do 18 let v postelji, vstaveži prvo leto, ki ga moramo po sili preživeti na takšen način.

Britje velja moškega približno cele štiri mesece življenja, razen tega porabimo 2500 do 3000 britvic za približno isto toliko dni narjav—če se sami brijemo z aparatom. Britje pri brivcu pa nas stane še več časa in denarja. Če se kopamo vsak dan, tedaj ob zaključku svojega življenja lahko rečemo, da smo v kopalni kadi prebili 190 dni po 24 ur. Če se kopljemo samo vsako soboto, pa smo pridobili nič manj nego 163 dni za druge zabave—ali težave, kakor pač vzamemo.

Neka anekdota pripoveduje, da je neka dvorna dama kraljice Viktorije izvršila samomor, ker je po drugem dvornem plesu ugotovila, da sestoji njeno življenje samo še iz zapenjanja in odpenjanja oblek, čevljev, plaščev, voznič odev in ročnih torbic. V dobi zapiravec na poteg nam je stvar seveda lažja, toda za oblačenje in slačenje porabimo v 70-letnem življenju vendarle dve polni leti. Štiri leta gredo potem na jed. V tem času bi se kakor v deveti deželi lahko mirno prejedli skozi goro kaše.

Velik del vporabljene robe bil preskrbljen od lokalnih kroviteljev projekta; ostali se nakupuje od nakupovalnega oddelka federalne zakladnice podlagi tekmovalnih ponudb. Lokalni pokrovitelji so odgovorili na preskrbovanje s potrebami in prostorom, kjer se lo vrši. V mnogih slučajih so zainteresirani meščani ali druge ne organizacije dali na razpisni pisarniški prostor in opremo.

Sivalnice proizvajajo vse iste potrebne oblačil od spodnjega perila do "overalls", kjer imajo zadosti volne, ki jih usnja na razpoložljive proizvodne celotne težke in suknje in žakete.

Delo šivalnega projekta, ki je steklo pohvalo in aktivno delovanje javno zdravstvene oblasti, je izdelovanje kirurške materijala in oprem, ki obveze, obstruktivni omoti, barijaci, oblačila in opreme za porojenke. Od komadov barijaci in šivalnicah ali preostalega v šivalnicah ali darjenih od občinstva, naprave se se igrače. Te se rabijo otroških WPA oziroma so kot božični dar za otroke di na relifu.

Tekom velikih povodnih skega leta so šivalnice WPA Progress Administracije zapeljale v poplavljenih pokrajini približno pol milijona oblačil. Vseled čim bolj večje izruči sti delavcev so šivalni projekti izkazali znaten napredek v kakovosti in količine proizvodnje, kakor tudi postopno znižanje produktivnih stroškov. Ko na in kakovost izvršene in izkazana večja izručenost seveda najbolj očitno me za vrednost projekta, ali ne za vreden učinek je osebna rehatacija delavcev in delav. Ki ga dalj ko povečana zaposlovanje in dejansko izvršeno delo v dušo in življenje moških žensk, katere so slabi časi ne pa potli.

Kresni večer na Francoskem

Ni na svetu naroda, ki ne bi imel svojih običajev, ki se prenašajo od roda do roda. Čim primitivnejši je narod in čim nižji stopnji kulture je, tem več tradicij ima ohranjenih, medtem ko se pri civiliziranih narodih te šege polagoma pozabljajo in izginjajo. Skoraj vsak narod ima svoje posebno šege in običaje, ki imajo zanj svoj poseben namen in pomen. Vendar pa so se nekatere šege razširile tudi na druge narode, in je težko dognati, kje je prav za prav njihov izvor.

Ena od šeg, ki se je pri Slovencih ohranila do današnjega dne, je praznovanje kresnega večera. Prižigamo kresove v

spomin na čase, ko so po naših krajih divjali Turki, katerih prihod so zaznavale goreče grmade po gričih in gorah. Vendar pa kresovanje ni razširjeno le pri nas, najdemo ga tudi pri drugih narodih, a v drugi obliki in z drugim značajem, tako n. pr. pri Francozih in Nemcih. Če posejemo nazaj v zgodovino, bomo videli, da so kres praznovali še stari Grki in Rimljani, in sicer kot praznik sonca, zakaj na ta dan doseže sonce na nebu svojo najvišjo točko. Sloviti so bile tekme s plamenicami med Atenami in Prometejevim oltarjem. Tekali so si na vsakih 25 metrov podajali plamenico v čast onemu, ki je bogovom ukradel ogenj in ga prinesel na zemljo ljudem.

Tudi Galci so kot veliki oboževalci sonca in lune praznovali ta dan kar mogoče slovesno. V 7. stoletju so te svečanosti

zavzele tak obseg, da je cerkev odločno nastopila proti njim, ker jih je smatrala za popolnoma poganske običaje in jih hotela odpraviti. Toda kmalu je spoznala, da nima nobenega smisla odpravljati že tako vkoreninjenih navad in da bi to le težko uspelo, zato jih je dopustila, a dala jim je krščanski značaj.

V mnogih francoskih provincah, predvsem na Bretonskem, in Alzaciji in Lotaringiji, praznujejo z velikimi svečanostmi ta sončni praznik, ki je v resnici praznik mladine. Na večer ali predvečer sv. Janeza se povsod istočasno prižgejo kresovi, mladeniči in mladenke pa plešejo v krogu okrog grmade in veselo prepevajo ob zvokih čudovite godbe.

Vendar pa zavzemajo te svečanosti po vseh vaseh in manjših mestih drugo obliko in ima-

Angleški parnik v plamenih. Ogenj so povzročile bombe španskih letalcev, ko so bombardirali parnik, ko se je nahajal v španskih vodah.